

ספר חלקת השדה

חלק חמישי

שאלות ותשובות, מאמרים ובירורים
בדיני מצוות התלויות בארץ

חיברתיו וערכתיו בחמלת ה' עלי
שניאור ז. בלאאמו"ר הרה"ג ישראל שליט"א רוח
רב קהילת משכן התורה, אלעד
וראש המכון למצוות התלויות בארץ
ומח"ס "קצירת השדה" "שביתת השדה" "תולעת שני" ועוד

בהוצאת

שנת השימיטה - תשפ"ב

ההסכמות לסדרת ספרי שו"ת "הלקת
השדה" נתקבלו מגדולי דורנו זצוק"ל
ויבדל"א מהכמו ופוסקי הדור שליט"א,
ונדפסו בכרכים הקודמים של ספרי השו"ת,
קחם משם ויערב לך

הספר נערך בסיוע והשתתפות

צוות המחלקה התורנית של
"המכון למצוות התלויות בארץ"
רבי ישראל אלקוה שליט"א
רבי מנחם דרורי שליט"א
רבי דביר עמר שליט"א

הספר יו"ל

בסיוע משרד התרבות - משרד התרבות

©

כל הזכויות שמורות

המכון למצוות התלויות בארץ

ת.ד. 176 אלעד

טלפון: 03-9030580

פקס: 03-9030891

דוא"ל: m.torani@macon.co.il

תוכן ענינים

שו"ת הלקת השדה חלק חמישי

איסור חדש

- סימן א אם נוהג בכוסמת איסור חדש וזיהוי שיבולת שועל וכוסמין לגבי איסור חדש..... יג
- סימן ב האם נוהג איסור חדש בתבואת הפקר..... טו
- סימן ג מה שעוררו להזהיר לציבור על איסור חדש ועל הפרשת חלה מקמה מלא שהחזירו לו את הסובין לאחר הניפוי..... יז

ערלה

- סימן א אבקת עלים או שמן רפואי המופק מחלקי צמח המזרינגה אם יש לחוש לערלה..... כג
- סימן ב האם נוהג ערלה בצמח גוג'י ברי..... לב
- סימן ג אם יש לחוש לנצרים היוצאים מתחת פני האדמה בצמח האוכמניות ומסתעף כדין ערלה בענף העולה מן השורשים..... לז
- סימן ד אוכמניות שהועברו ללא פיקוח דינם לגבי ערלה..... מז
- סימן ה עוד בדין הנז' מה שכתב לי הרה"ג רבי נתן שוהם שליט"א..... נג
- סימן ו דין האוכמניות אם יש לדונם כפרי עין או שיח האדמה..... נו
- סימן ז זיתים הנרכשים במדינת ירדן אם יש לחוש לערלה ודין ערלה בעבר הירדן..... סג

כלאים

- סימן א בדין צמח אלוורה תחת גפן לענין כלאי הכרם..... פא
- סימן ב שו"ת קצרות בדיני כלאי זרעים וכלאי הכרם..... צ

הפרשת חלה

- סימן א אימתי הזמן שהעיסה מתחייבת בחלה ובדעת הרמב"ם בזה..... צה
- סימן ב בדין עיסה הנילושה מקמה שנעשה מתבואה שגדלה בעציץ שאינו נקוב אם חייבת מדאורייתא..... צט
- סימן ג בדין עיסה העשויה ליהלק בבית באופן שלא יבוא לידי צירוף לאחר האפיה..... קה
- סימן ד בדין עיסה שנילושה עם שאר משקין והוסיפו לה טיפת מים..... קיג
- סימן ה בהפרשת חלה מן המצות אם יש לחוש משום עיסה העשויה להיחלק, ואם המצות כבר הוכנסו לאריזתם אם מעכב דנחשב שאינו מן המוקף..... קכ
- סימן ו בזמנינו ששיעור החלה כלשהו, האם מועיל להפריש בלי רשות משלו על של חבירו..... קכה

סימן ז	בדין הפרשת חלה מעיסה שעומדת לבישול ואיך הדין אם חזר ואפה עיסה זו ונפ"מ לקוגל וכיו"ב.....קל
סימן ח	מהו שיעור הקמה בימינו המחייב בהפרשת חלה.....קלח
סימן ט	המפריש חלה מקמה עם 'תנאי' היאך יקיים דין מוקף, ומה יעשה עם הברכה.....קמו

תרומות ומעשרות

סימן א	בדין רוב יושביה עליה ואם יש נפקא מינה למעשה בימינו.....קנא
סימן ב	בדין הפרשה מן המוקף, אם צריך שגם המפריש יהיה מוקף עם הפירות.....קנט
סימן ג	חזקת כהן ולוי בזמנינו וחובת נתינת המתנות להם.....קסב
סימן ד	הדלקת נר חנוכה על ידי כהן בשמן תרומה.....קעא
סימן ה	הפרשת תרו"מ מצמחים וורטיקאלים המשווקים עם גוש סביב השורשים.....קפ
סימן ו	הפרשת תרו"מ משמן סויה או ליפתית המיוצרים מזרעים המיובאים מחו"ל או מגידול נכרי בא"י.....קפז
סימן ז	בחובת תרומות ומעשרות ממאכל אדם שזרעו לבהמה וקצרו לאחר הבאת שלישי ומהו גדר של 'הבאת שלישי' בחיטה.....קצב
סימן ח	באחד שקנה תמרים ממגדל נכרי, אם יש מקום לחוש ולחייבו בתרו"מ שמא לקח מישראל.....קצו
סימן ט	תוצרת של נכרי שישראל עשה בה גמר מלאכה בעודה בבעלות הנכרי.....קצה
סימן י	עגבניות שגדלו במרפסת של בית, מה דינם לתרו"מ ואם נכון להערים ולהכניסם לבית מהחלון כדי לפוטרם.....ר
סימן יא	עבר זמן הביעור ולא ביער מה דין הפירות או המטבעות, וכמה חששות מצויות לאחר זמן הביעור, ודין הנזכר ביו"ט שלא ביער כיצד ינהג.....רז
סימן יב	שו"ת בכמה ענינים בדיני תרומות ומעשרות.....רלא

שביעית

סימן א	מקור הדין שהנוטע בשביעית יעקור ובשיטת הרמב"ם בזה.....רלט
סימן ב	כסוגיא דמראית עין בהוצאת זבלים לשדהו.....רמד
סימן ג	בדין אינו מתכוון בשביעית, ובדעת הרמב"ם בדין זה ונפ"מ למרזב ומזגן הנוטפים על גבי צמחים ודין נטילת ידיים בניגה ועוד.....רנ
סימן ד	קיום מצות הפקר בשביעית בשדה ובחצר הבית ובו יתבאר גדר הדין שצריך לפרוץ פרצות בשדהו והמסתעף לרוצה לנעול חצירו מפני המזיקים ושאינן דין זה נוהג באילנות שבחצר הבית.....רנה
סימן ה	בדין ספיחין במאכל בהמה ונפ"מ לכשרות החלב בשמיטה ומסתעף לדין יבולים שנכרי מגדל עבור ישראל אם יש לחוש בכך.....רסג
סימן ו	דין ירקות עלים הבאים מהישוב 'פארן' לגבי קדושת שביעית ומה נחשב גמר מלאכה בירקות עלים.....רעא
סימן ז	אם מותר לטחון פירות שביעית עבור אוכל לילדים.....רעד
סימן ח	נתינת פירות שביעית לגוי העומד להתגיר.....רעה
סימן ט	קניית פירות שביעית בהקפה אם מצי"ל גם מאיסור סחורה.....רפב
סימן י	שו"ת בכמה ענינים בדיני שביעית.....רפד
סימן יא	פרובול שנעשה שלא לפני בית דין חשוב האם מועיל.....רפה
רצג	תוכן ענינים מפורט.....רצג

איסור חדש

סימן א

אם נוהג בכוסמת איסור חדש וזיהוי שיבולת שועל וכוסמין לגבי איסור חדש

ח אלול תשע"ה

אל מעלת ידידינו רם ונעלה
הרב **יצחק הכהן ארזי** שליט"א
מנהל מח' הייבוא ברה"ר לישראל
השלום והברכה!

אודות מה שנדברנו על איסור חדש גבי כוסמת, וכבודו אמר לי שכפי הידוע לו דרשו ברה"ר לישראל אישור מגורמי הכשרות שזה ללא איסור חדש' ואמרת לי לכב' על אתר, שזו טעות גדולה, כיון שלא נאסר באיסור חדש אלא חמשת מיני דגן בלבד, וכפי שפסק השו"ע ביו"ד (סי' לג סעי' א) בזה"ל: "אסור לאכול חדש מתבואת חמשת המינים" וכתב הש"ך שם בס"ק א שהמינים הם: חטים וכוסמין ושעורים ושבולת שועל והשיפון.

ואתאר את המינים הלכה למעשה. הנה החיטה היא ידועה לנו היום ובלא ספק. וכמו"כ השעורה היא הידועה והמוכרת לנו היום ובלא ספק. גם שיפון, למעשה הסכמת הפוסקים שהוא השיפון הידוע לנו היום, וראה עוד להלן מש"כ בכוסמין.

אולם על שני המינים הבאים, מצאנו דיון בפוסקים, כאשר לגבי השיבולת שועל וזיהויו רבו הדעות בפוסקים, יש האומרים שהוא הקוואק"ר

המצוי בימינו ונקרא בפי הכל שיבולת שועל, ויש אומרים ששיבולת שועל איננו אלא השעורה הזו טורית, ומקורם מדברי רבינו נתן אב הישיבה על כלאים בפרק א, שמותר לזרוע את השעורה ושיבולת שועל יחד, ואין בזה משום כלאים, יעוי"ש, ובשו"ת תפארת יוסף הנז' כתב והרבה להוכיח שאכן כך העיקר ושעורה זו היא הנקראת שבולת שועל ולא הקוואקר, ובאמת שלהלכה למעשה למרות ההוכחות והטענות, נהגו להורות רוב חכמי הדור על פי הראשונים שסוברים ששבולת שועל מזוהה כאויני"א שזה השם המדעי של המצוי בינינו [ראה רבינו גרשום (מנחות, ע ע"ג) מתרגם "תעלא" ל"אבנה". ובפירושו רש"י (פסחים, לה ע"א): "שיבולת שועל - אביני"א, שיבולת שלה עשוי כזנב שועל". ובערוך בערך "שבל" גם כתב בפירושו השני "ויני"ה העשויה כזנב שועל". וכן ביאר המאירי (פסחים, טז): "שהמינים שעיסתם באה לידי חימוץ הם חמשת המינים, שהם: חטין ושעורים וכוסמין ושבולת שועל הנקראת בלשון לעז אביני"א, ושיפון הנקרא בלשון לעז שיגי"ל וכו'". וכך כתב גם הרע"ב (עמ"ס ללאיס פ"א מ"א): "שעורים מדבריים ובלע"ז אויני"א". וראה גם בפיה"מ עמ"ס כלאים שם לפי פי' הגר"י קאפח זצ"ל]. וכך מורים חכמי דורינו לגבי פסח, כדלהלן, כולל ההיתר לכתחילה לעשות מצת מצוה משבולת שועל כדי לצאת בזה ידי חובה דאורייתא.

אמנם בשו"ת תפארת יוסף הנז' הגם שדעתנו נוטה בבירור לדברי רבינו נתן אב הישיבה, מ"מ בהוראתו שם כתב שיש לנטות הכל לחומרא, מחד לנהוג בזה כחמץ ומאידך לא לצאת ידי חובת מצה בזה, וכמו כן להפריש חלה בלא ברכה מעיסה

וכל זה להבדיל מהכוסמת שהיא ממיני הקטניות ומותרת באכילה בפסח לאוכלי קטניות, ואין חיבים על עיסה הנעשה ממנה חלה, ואין בה איסור חדש, והדבר פשוט ובימינו הסכימו לזה כל הפוסקים ופוק חזי מאי עמא דבר.

ועל מנת לזהות בין המינים יש לדעת שכל חמשת מיני דגן באים לידי חימוץ מצד עצמם, ומשא"כ אורז ודוחן וכן הכוסמת אינם באים לידי חימוץ אלא לידי סירחון [ראה בבבלי (מנחות דף ע"ג) ובירושלמי (פ"ט מ"ה) שלמדו זאת מהיקש מהמילה לחם האמורה במצה, דכתיב "לחם עוני", והתם אינו יוצא אלא בדברים הבאים לידי חימוץ, יצאו אורז ודוחן שאינם באים לידי חימוץ אלא לידי סירחון]. כמו כן בכל חמשת מיני דגן יש גלוטן אם כי יש מינים שהם מופחתים [וגם בשיבולת שועל יש גלוטן, וכבר כתבתי זאת בתשובתי אשר בשו"ת שש משזר (כרך שני מאור"ט סי' ד' אות ג) שהאומרים שביבולת שועל אין גלוטן טועים ומטעים וכ"ז מתוך חוסר ידיעה, כי גם בשיבולת שועל יש גלוטן ובדומה לשאר חמשת המינים, אלא שהוא שונה בסוגי החלבונים המרכיבים כך שכדוגמא אחוז החלבון הנקרא אבנין (Avanin) בשיבולת שועל גדול משל השעורה, אולם מאידך האלרגיים שרובם רגישים לחלבון מסויים שדווקא הוא בשיבולת שועל נמצא במינון נמוך ביותר, ומעט מהאלרגנים רגישים גם לסוגי חלבונים אחרים, ולכן שיבולת שועל זהו טוב לחלק מהאנשים האלרגיים ולחלק מהאלרגיים גם לחם זה מזיק להם. ובאמת כל מי שיבדוק ימצא שגם קמח שבולת שועל תופח ואפשר לייצר ממנו לחם. ואכן כאשר חולי הצליאק איננו קשה וכבד ביותר, יכול הוא להשתמש בלחם זה וכן לאכול מצה בפסח משיבולת שועל. אולם אם רגישותו גבוהה יותר ואינו יכול לאכול כלל דבר המכיל גלוטן, אזי נאלץ להשתמש במוצרים ללא גלוטן בכלל, או בשיבולת שועל בפיתוח מיוחד ללא גלוטן כלל וכן בחיטה בפיתוח מיוחד ללא גלוטן וכיו"ב]. ומאידך

הנעשית ממינים אלו כולל מהקוואקר, יעו"ש. ועיקר הדברים הללו נכתבו על ידי פרופסור יהודה פליקס ז"ל שהיה חוקר מפורסם ויהודי שומר תומ"צ, וכתב בהוכחות ובזיהוי שאיננו הקוואקר אלא שעורת דו טורית, והדברים מפורסמים. אולם ראה מש"כ בזה הלכה למעשה הגאון רבי יונה מרצבך זצ"ל בספרו 'עלה יונה' שקרא תיגר גדול מאד על דעה זו, וכתב שחלילה לשנות כל שינוי, גם אם יש קושיות כלשהן. והעיד הגאון רבי עזריאל אויערבאך שליט"א בשם אחד מהמוציאים לאור של הספר 'מראות המשנה' כי לאחר הופעת הספר אמר לו פוסק הדור הגאון הגדול רבי משה פיינשטיין זצ"ל דאפילו יביאו עוד אלף ראיות לכך, לא יוכלו לשנות את המקובל בכלל ישראל. וכן כתב מרן ראש הישיבה הגאון רבי שלמה זלמן אויערבך זצ"ל במכתב וכן הוא בהליכות שלמה (סדר ליל פסח) שחלילה לשנות מהמסורת ואין לשמוע למי שרצה לשנות זאת, ומברכים על זה מזונות ויוצאים בזה חובה בליל הסדר, וכן מפורסמת דעתו של מרן הגריש"א זצ"ל שהוא דבר פשוט שקוואקר הוא שיבולת שועל שבתורה לענין חמץ ומצה, חלה, חדש, כלאים, וברכת הנהנין. וכל המפקפק בדבר, אינו אלא מן המתמיהין. ע"כ. ועל כגון זה נאמר פוק חזי מאי עמא דבר.

והמין האחרון במיני דגן, הוא הכוסמין, ואכן היו כמה בודדים בעבר שחשבו לזהות עם הקטנית גראצ'קה, אולם כבר דחו דבריהם מכל וכל, וראה בדברי הגאון הרא"י אונטרמן בהערותיו על מס' חלה, מה שכתב בזה כדברים פשוטים, והעיקר שהוא הידוע לנו היום ממיני הדגן שהוא כוסמין [ראה ברש"י עמ"ס מנחות דף ע"ב שפירש שזה "אשפיילטא", ויש היום סוג חיטה הנקראת כעין זה. ועי' עוד בערוך בערך "דשר", ועל סמך דברי הערוך הללו היו מהחוקרים בני זמנינו שרצו לומר שחיטת הספלטה היא השיפון, ויעו"ש בשו"ת תפארת יוסף להגר"י זליכה זצ"ל בח"א בסו"ס ק שכתב שהעיקר כדעת רוב הראשונים שמזהים את הכוסמין כחיטת הספלטה, והשיפון הוא זה המצוי היום, יעו"ש].

בסוגי קטניות הללו אין גלוטן כך שהזיהוי הוא ודאי שאינם ממיני דגן כלל.

ולמעשה הכוסמת אשר משמשת במדינות רוסיה ומזרח אירופה להכנת הדייסה [קאשע], ובמדינות המזרח להכנת פסטה מסוג מסוים. וכמו כן היא משמשת בתעשיית הבירה ללא גלוטן [כתחליף למאלט משעורה]. היא שייכת למשפחת הארכובתיים בעולם הצומח, ולא למשפחת הדגניים כשאר חמשת מיני דגן. ועל כן ברור ופשוט להלכה, שאין הכוסמת [הקאשע]

המוכרת כיום קשורה כלל לחמשת מיני דגן, ואין בהם איסור חדש כלל וכלל, ואין עיסה העשויה מהם חייבת בחלה, ואין בהם איסור חמץ בפסח ומותרים באכילה בפסח לאוכלי הקטניות.

והדין פשוט וברור להלכה, ואחתום בברכת שנה טובה ומבורכת, שנת בריאות איתנה והצלחה לכב' בעבודת הקודש אותה הוא מנהל לתועלת הכלל.

בברכה

שניאור ז. רווח

סימן ב

האם נוהג איסור חדש בתבואת הפקר

לכבוד ה"ה... שליט"א

השלום והברכה!

קיבלתי את שאלתך בזה"ל: 'לפני פסח הלכתי לטייל עם בני האהוב, וראינו בטיול שיבולים במקום הפקר, רציתי לטעום מהם, אבל בני בכיתה ג' העיר לי שלכאורה יש בזה איסור חדש. רציתי לשאול האם גם בשיבולי הפקר יש איסור חדש? שכן ידוע לי על כמה ממצוות הארץ שאינם נוהגות בהפקר, כמו תרומות ומעשרות או ערלה שאינה נוהגת מחוץ לישוב. לא מצאתי מקור שמדבר על כך.'

ובכן יקירי, ירשה לי בבקשה לציין לשבח את בנך בכיתה ג' ששם לב לדבר שהרבה אחרים גדולים ומבוגרים ממנו, לא היו מבחינים בזה.

ולשאלתך האם מצינו שנוהג איסור חדש בשל הפקר, אכן מצינו חילוק כזה לגבי שאר מצוות התלויות בארץ, וכגון מה שצינת לגבי ערלה, ישנה הלכה שאילן העולה מאליו אין בו איסור ערלה, אולם תלוי היכן נמצא העץ אם במקום טרשים אם לאו, או שהוא רחוק ממקום ישוב, ועוד פרטי דינים, וביארנום בספר עץ השדה בפרק החמישי (סעיפים כז-כו).

אך לגבי איסור חדש, ראה בגמרא במנחות (דף פד ע"א) שבשנת השמיטה היה העומר קרב מה'ספיחין' היינו מתבואה שגדלה מאליה, והגם שהם הפקר מחמת ציווי התורה להפקיר את כל היבול בשנה השביעית, וא"כ מצינו שהעומר קרב משל הפקר, ובוודאי שיש בו ג"כ איסור חדש, כידוע שכל תבואה שהעומר קרב ממנה יש בה איסור חדש לכו"ע.

וראה בטורי אבן עמ"ס ר"ה (דף יג ע"א) שהקשה מדוע לא ממעטינן שדה הפקר מהבאת העומר שהרי אי"ז 'קצירכם', וכמו שממעטים שדה

עוד יש להעיר בעיקר דבריו של הזכר יצחק שנקט לדבר פשוט שבשביעית ההפקר הוא רק לישראל, אולם בספרי שביתת השדה (פ"ג ס"ד ושם נהפכה 4) העליתי שההפקר בשנת השמיטה הוא לכל ואינו רק לישראל, והפקר זה הוא אף לנכרי, ולכן נכרי שזכה בפירות אין למנוע בעדו. ומקור הדברים במשנה פאה (פ"ו מ"א) דקתני, שלדעת בית הלל שמיטה הפקר לכל, גם לעשירים. ובירושלמי שם ס"ל לרשב"ל שלדעת ב"ה אם הפקיר לאדם ולא לבהמה לישראל ולא לנכרי לעניי עיר זו ולא לעניי עיר אחרת, אין זה הפקר וקיי"ל הכי להלכה [עיי' גליון הש"ס (שס), ועיי' נו"ב (אה"ע סי' נט), ועיי' מנחת שלמה (מ"ג ריש סי' קלא)], ומשמע שזהו ג"כ ההפקר שבשביעית.

ומה שכתב הרמב"ם (פ"ה ה"ג) שפירות שביעית אין מאכילין אותן לנכרי, ומקורו בתוספתא עיי' בכס"מ (שס), ראה בחזו"א (סי' יד ס"ק ד) דמדון ההפקר באמת הפירות מופקרים לכולם וגם עבור העכו"ם, ואין כח למונעם מכח בעלותם, אולם עדיין אין ליתן להם פירות שביעית מצד שקודש הם למצוותן ואין ליתן לנכרים לקפח ישראל ממצוותן, אבל אם זכו אי אפשר לקחת מהם כיון שזה הפקר. וכדברים אלו ממש כתב מרן הגרש"א זצוק"ל בספרו מנחת שלמה (מ"ג סי' קלא), עיי"ש. ובתוספתא (פ"ד ה"ז) נאמר: עיירות ארץ ישראל הסמוכות לספר מושיבין עליהן שומר כדי שלא יפוצו גויים ויבזו פירות שביעית. והרמב"ם (סו"פ ד) פסק דין זה להלכה, ומשמע א"כ שדוקא בכה"ג מונעים העכו"ם מהם משום שיש חשש מהמון העכו"ם שיפוצו ויבזו, אבל במקום רגיל אין למנוע העכו"ם כלל.

ולפי האמור שההפקר שבשנה השביעית הוא הפקר גמור קמה וגם נצבה הראיה שהבאנו לעיל, שמזה שמצינו שאפשר להביא את העומר מספיחי השביעית מבואר ששדה הפקר לא נתמעטה כלל, שאין חילוק בין הפקר דשביעית להפקר רגיל,

נכרי מפסוק זה כך נמעט שדה של הפקר, ואין לומר שאה"נ, שהרי מצינו שמביאין את העומר בשביעית מהספיחין. ועוד ראה בתשובת המהר"י אסאד (יו"ד סי' שמה) שבתחילה נטה לתרץ ע"פ דברי הקצוה"ח (סי' רעג) שהפקר חשיב ממונו ורק מדין נדר חייב לאפשר לכל מי שירצה לזכות בהם, ושוב הקשה ע"ז שהרי שביעית הוא אפקעתא דמלכא ובודאי שאינו שלו כלל. ועוד ראה להב"ח (סי' רנג) שהאר"ך לדון בדין חדש של עכו"ם והסיק דאחר שנתמעט 'קצירכם' ולא של עכו"ם מהבאת העומר, ממילא אין בו איסור חדש, דתליא הא בהא, ומה שגזרו חדש בשל עכו"ם הוא דוקא בארץ ישראל ולא בחו"ל, וזו דעתו המפורסמת של רבינו הב"ח דס"ל שאין איסור חדש בשל נכרי בחו"ל, מה שלא כך ס"ל למרן השו"ע וכדלהלן. ועוד ראה בקונטרס על עניני חדש לרבינו הפני יהושע בסוף מס' קידושין.

והנה בס' זכר יצחק (מ"א סו"ס מז) יצא לחדש ולומר שאה"נ שדה הפקר נתמעטה מהבאת העומר שאינה חשובה 'קצירכם', ומה שמצינו שמביאין את העומר משדות המופקרים בשביעית, אין ראיה מכך, משום שהשביעית אינה הפקר גמור שהרי היא הפקר לישראל בלבד ולכן ניתן להחשיבו כקציר ישראל, משא"כ הפקר דעלמא שהוא מופקר לכל, בזה י"ל שאין מביאין ממנה את העומר כמו משל עכו"ם. ולפי דבריו יש לדון אם בשדה הפקר גמור יש בה איסור חדש לשיטת הב"ח הנ"ל דס"ל שאיסור חדש והקרבת העומר תלויים זה בזה, ומטעם זה כתב הב"ח שאיסור חדש אינו נוהג בשל עכו"ם כיון שנתמעטו מהקרבת העומר, וכמו כן יש לומר שאין החדש נוהג בשל הפקר.

אמנם מלבד שדעת רוב הראשונים ודעת מרן (יו"ד סי' ל"ג ס"ג) אינה כן, וחדש נוהג גם בשל עכו"ם, ודלא כהב"ח, ונמצא שאין לומר שאיסור חדש יהיה רק במה שהותר ממנו הקרבת העומר.

ומוספין פ"ז הי"ג). מ"מ האיסור הוא דוקא בקצירה בכלי ולא בקטיפה ביד, כמו שכתב השאגת אריה (המדשות דיני מדש ס"י י), וכן כתב בפשיטות בספר חסדי דוד על התוספתא (מנחות פרק י דף ס"א ע"א) שמותר לקטוף ביד לצורך בהמתו או עבור גוי גם מהמקומות שראויין להבאת עומר, וכ"כ החפץ חיים בספר לקוטי הלכות למנחות (דף קט. נמורת הקדשים אומ"ר) שקיטוף ביד מותר.

בברכה

שניאור ז. רווח

ואם מצינו שהעומר קרב משל ההפקר בודאי הגמור שיש בו איסור חדש.

ולפי"ז אכן היוצא לפני פסח לטיול בגינות או ביערות הגם שאסור לו לאכול התבואה מחמת איסור חדש, אולם אינו צריך להימנע מקטיפת שיבולים בידו להנאה בעלמא או לשם קישוט ואין כל איסור בדבר. ואע"פ שמלבד איסור אכילה, יש גם איסור לקצור בארץ ישראל מין מחמשת מיני דגן לפני ט"ז בניסן ככתוב (ויקרא כג י) 'ראשית קצירכם' ומכאן למדנו שיהא העומר תחילה לכל הנקצרים, והכי נפסק להלכה ברמב"ם (הלכות ממידן

סימן ג

מה שעוררו להזהיר לציבור על איסור חדש

ועל הפרשת חלה מקמח מלא שהחזירו לו את הסובין לאחר הניפוי

ער"ח כסלו תשע"ז

לכבוד

הגאון ר' **אברהם יצחק הופמן** שליט"א

מנקהי הדעת בירושלים עיה"ק

ומח"ס חשובים, וממזכי הרבים

שלום וברכה וכט"ס!

מה שכבודו עורר על כמה עניני כשרות, ועל כך שיש להזהיר את הציבור מבעיות של חדש, ועוד מענין הפרשת חלה מקמח מלא. הנה על שאר עניני הכשרות, שלחתי לכבודו מכתב בנפרד, ועל שני הענינים הנוספים אמרתי אענה את חלקי למלא רצון צדיק.

א. בענין איסור חדש בחו"ל:

כבודן העיר על מה שכתבתי במידע הלכתי לגליון 96 של החוברת תנובות שדה, אודות החששות של איסור חדש בחו"ל הן לגבי חיטה והן לגבי שעורה, וכתבתם שם שהייתי צריך להוסיף עוד הערה לגבי החומר שנקרא "מאלטודקסטרין" שכפי שציטטתם מחוברת בשפה האנגלית שצירפתם, חומר זה הוא בחשש לחדש. ועוד כתבתם לחוש לגבי השמרים היבשים שלא התייחסתי בדברי שם.

ובכן יישר כח על דבריכם, ובהחלט במאמרי שם התייחסתי בעיקר לשימושים השונים בקמח לתעשיות המאפים, הפסטות, קוסקוס ועוד [כאשר אכן, בחלק גדול מהעולם משתמשים בתוצרת המגיעה מקנדה בעיקר וכל חיטה זו המיועדת לתעשיית הקוסקוס או הפסטה/דורום, היא רובה ככולה באיסור חדש, וכל הקוסקוס אשר מגיע ממדינה כמו מרוקו, החל מחודש נובמבר-דצמבר ואילך עד פסח, הוא באיסור חדש. ולצד עיני ראו ועד כשרות מהדרין מן הארץ שייצר במפעל